

การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Waste Management Pa Sang Wiwat Village,
Nang Lae, Muang District, Chiang Rai Province

นางสาวสิมิตราพร สุรินทร์ และชุติมา ปัญญาหลง

อาจารย์ประจำ สำนักวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2) การศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method)

การศึกษาพบว่า การศึกษาระดับความรู้ ทักษะ ทักษะในการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวม นั้น ด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.92 ด้านความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ย 2.99 ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย 3.07 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของพนักงานเทศบาล มีค่าเฉลี่ย 3.07 ในส่วนการศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นั้น ชุมชนได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลเกิดขึ้น โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) แต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธนาคารขยะรีไซเคิล 2) การเตรียมการเปิดธนาคาร 3) การดำเนินการในวันเปิดธนาคาร 4) การดำเนินการหลังปิดธนาคาร 5) การติดตามประเมินผล

คำสำคัญ: การจัดการขยะ; ขยะ; แนวทางการจัดการขยะชุมชน

Abstract

The objectives of this study were to investigate: 1) study the situation and the problem of waste management in Pa Sang Wiwat Village and 2) Study of waste

management methods of Pa Sang Wiwat Village, Nang Lae, Muang District, Chiang Rai Province. This study uses both quantitative and qualitative research methods as mixed methods.

The study found that. In general, the knowledge on garbage management practices is 2.92. The opinions on solid waste management are 2.99 on average. The mean score of 3.07 was 3.07. The opinions about the work of the employees in the municipality were 3.07. They were already making the Pa Sang Wiwat Village, Nang Lae, Muang District, Chiang Rai Province. has proposed to set up recycling banks. There are five steps to follow: 1) appoint a working group 2) Preparing to open a bank 3) Operation on opening day 4) Post-bank closing 5) Monitoring and evaluation.

Keyword: Waste Management; Waste; waste management methods

1. บทนำ

นับตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากร ประกอบกับค่านิยมการบริโภค ส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นทั้งสินค้าและบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ใช้วัสดุที่สลายตัวตามธรรมชาติช้าและยากแก่การกำจัด ก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรย่อยหรือ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน อีกทั้งการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภคที่มีของเหลือและ ถูกทิ้งในรูปของขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการเตรียมการปรุงและการบริโภค รวมทั้งเศษกระดาษ พลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว

บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีปัญหาในเรื่องขยะมูลฝอย การทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเรี่ยราด ไม่เป็นเวลาและในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม ทำความสกปรกทำลายภูมิทัศน์ อาทิเช่น กิ่งไม้ ใบไม้แห้ง เศษขยะมูลฝอยต่างๆ ถูกทิ้งตามสถานที่ต่างๆ ภายในหมู่บ้านและบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งทำให้หมู่บ้านขาดความสวยงามและรวมถึง

มลพิษในอากาศที่เกิดจากการเผาองขยะมูลฝอย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่ารูปแบบการ ดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาเริ่มสูญหายไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเกิดปัญหาต่างๆ ตามมา โดยเฉพาะการจัดเก็บขยะมูลฝอยจากครัวเรือน ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนโดยตรง ซึ่งการทำลายแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อม โดยรวมเปรียบเหมือนกับการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ทางเทศบาลจะสนับสนุนโครงการธนาคารขยะ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์

ด้วยปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นมีสาเหตุ หลักมาจากการเก็บขนขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและถูกสุขลักษณะ ประชาชนทั่วไปขาดจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและวินัยในการรักษาความสะอาด และรักษาสภาพแวดล้อม รวมถึงภายในครัวเรือน และประชาชนทั่วไปขาดการบริหารจัดการในการจัดการ เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและกระบวนการ การจัดการที่ถูกต้อง จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะดำเนินการศึกษา สภาพปัญหาในการจัดการขยะ บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล และแนวทางที่ทำให้ตำบลนางแล มีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการในการจัดเก็บขยะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

3. ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนของบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. ทราบถึงแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้มีการกำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ขอบเขตในการวิจัยใช้พื้นที่บ้านป่าซางวิวัฒน์ เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน ตลอดจนศึกษาแนวทางในการจัดการขยะ เพื่อสร้างกระบวนการในการจัดการขยะของบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแรก กลุ่มประชากรในบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. กลุ่มที่สอง ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตพื้นที่ บ้านป่าซางวิวัฒน์ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตระยะเวลา

ช่วงระหว่างเดือนมกราคม 2560–เดือนกรกฎาคม 2560

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน รวมทั้งแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

5.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. กลุ่มแรก กลุ่มประชากรในบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 241 คน จากจำนวน 241 ครัวเรือน
2. กลุ่มที่สอง ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ประชาชนในเขตหมู่บ้านป่าซาง ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 261 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาวิจัยแบบเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ สถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล จังหวัดเชียงราย โดยมีลักษณะเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลของผู้ตอบแบบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ โดยกำหนดระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง พบสภาพปัญหามากที่สุด
มาก	หมายถึง พบสภาพปัญหามาก
ปานกลาง	หมายถึง พบสภาพปัญหาปานกลาง
น้อย	หมายถึง พบสภาพปัญหาน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง พบสภาพปัญหาน้อยที่สุด

2. การศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ

ศึกษาถึงวัตถุประสงค์การสร้างแนวทางในการจัดการขยะ บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ลักษณะเครื่องมือ

วิธีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น มีวิธีการใช้เครื่องมือในการทำวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีวิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแบบเชิงลึก (Indeep Interview) ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

การศึกษาวิจัยโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักวิชาการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อความขออนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ไปยังสำนักงานเทศบาลตำบลนางแลและผู้ใหญ่บ้านป่าซางวิวัฒน์ ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยวิธีการเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ บุคคลที่ขอสัมภาษณ์ ได้แก่ ปลัดเทศบาล นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการขยะมูลฝอย และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน และประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลวิจัยที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามนั้นตอนที่ 1 เกี่ยวสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะบ้านป่าซางวิวัฒน์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical package for the social science) โดยการหาค่าเฉลี่ย (X) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับสภาพปัญหาการจัดการขยะในปัจจุบัน

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนที่แสดงระดับสภาพปัญหาไว้ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง สภาพปัญหามากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง สภาพปัญหามาก

2.50-3.49 หมายถึง สภาพปัญหากลาง

1.50-2.49 หมายถึง สภาพปัญหาน้อย

1.00-1.49 หมายถึง สภาพปัญหาน้อยที่สุด

2. นำเอาประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ โดยการจัดหมวดหมู่คำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลตอบคล้ายคลึงและแตกต่างกัน จากนั้นนำมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอผลการศึกษารูปแบบของความเรียงเชิงพรรณนา โดยยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์และบทสนทนากลุ่มมาประกอบเป็นหลักฐาน โดยเรียบเรียงผลการศึกษาคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น โดยจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ สำหรับชื่อบุคคลที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น

6. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2) การศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษากิจการการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ดำเนินการโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น เป็นเพศชาย มีจำนวนมากกว่า เพศหญิง ด้วยมีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 เพศหญิงจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ด้านอายุนั้นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18-5 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ อายุ 26-35 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีมากถึง 92 คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 ตามลำดับ อาชีพนั้นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน หรือลูกจ้าง 180 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ที่มากกว่า 10,001 บาท จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมา คือ

5,000–10,000 บาท ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวนมากถึง 180 คิดเป็นร้อยละ 74.7

การศึกษาระดับสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน โดยแบ่งเป็นด้านระดับความรู้ทัศนคติ พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมนั้นพบว่า ชุมชนมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.07 และด้านการทำงานของพนักงานเทศบาล มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.07 มากที่สุด รองลงมาปัญหาทางด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.92 และปัญหาด้านความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.99 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ มีแนวทางในการจัดการขยะโดยการดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ โดยเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการดำเนินการประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 แต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธนาคารขยะรีไซเคิล ประกอบไปด้วย

- 1) ผู้จัดการโครงการ มีหน้าที่กำกับดูแลงานภายในธนาคารให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงิน มีหน้าที่ให้บริการในด้านการฝาก-ถอนเงิน ระบบบัญชี และสรุปผลประกอบการของธนาคารประจำวัน, เดือนและไตรมาส
- 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการขยะรับซื้อขยะและสมาชิก มีหน้าที่รับสมาชิกใหม่ รับแจ้งการรับซื้อขยะจากหน่วยงาน ประสานงานกับร้านรับซื้อขยะ ที่ทำสัญญากับหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ ดูแลเจ้าหน้าที่ขนถ่ายและรับซื้อขยะ
- 4) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและรับซื้อขยะ มีหน้าที่รับซื้อขยะทุกวันทำการของ ธนาคาร บันทึกข้อมูลการนำฝากของสมาชิก และเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการฝากขยะของสมาชิก เพื่อสรุปผลประกอบการให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงิน
- 5) เจ้าหน้าที่ขนถ่ายขยะและรับซื้อขยะ มีหน้าที่ขนถ่ายขยะส่วนกลางไปยังโรงพักขยะ เพื่อให้บริษัทเอกชนคัดแยกขยะ รับซื้อขยะจากหน่วยงานที่แจ้งความประสงค์ขายขยะรีไซเคิล พร้อมทั้งตรวจสอบลักษณะขยะที่หน่วยงานนำมาฝากขาย ชั่งและจดน้ำหนักเพื่อให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

ทำใบนำฝากต่อไป โดยตำแหน่งทั้งหมดนี้จะต้องถูกคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมการเปิดธนาคาร

จากการศึกษาพบว่าจะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) สถานที่ตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลของหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ นั้น คือ ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประชาชนในเขตหมู่บ้าน
- 2) วันเปิดให้รับชื้อนั้นควรจะมีการเปิดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คือทุกวันอังคาร เวลา 17.00-20.00 น. และทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.00-12.00 น.
- 3) การคัดเลือกร้านรับชื้อขยะรีไซเคิลจะคัดเลือกรายที่เสนอราคาสูงที่สุดและต้องมี การเปรียบเทียบราคากันอย่างน้อย 3 ราย ประมูลทุก 1 เดือน และทำประกันราคาไว้ 1 เดือน เนื่องจาก ราคาจากร้านรับชื้อของเก่าอาจมีการเปลี่ยนแปลง
- 4) กำหนดให้มีการประกาศราคาหัก 10% ของแต่ละรายการที่ธนาคารขยะเช่น กระป๋อง น้ำอัดลม กิโลกรัมละ 40 บาท เมื่อหัก 10% แล้วต้องรับชื้อจากสมาชิกกิโลกรัมละ 36 บาท เป็นต้น
- 5) ติดประกาศราคารับชื้อขยะรีไซเคิลก่อนธนาคารเปิดทำการอย่างน้อย 3 วันก่อนสิ้นเดือน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้รับทราบก่อนนำขยะรีไซเคิลมาฝาก

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมการเปิดธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่า เริ่มแรกจะต้องรับสมัครสมาชิกของธนาคาร โดยผู้ที่สนใจกรอก รายละเอียดลงในใบสมัคร จากนั้นเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อทำการบันทึกเลขที่ของสมาชิกใหม่ และ จัดทำสมุดคู่ฝาก โดยมีค่าธรรมเนียมในการเปิดบัญชี 10 บาท เพื่อเป็นค่าบำรุงรักษาสถานที่ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการในวันเปิดธนาคาร

การดำเนินการของธนาคารขยะชุมชนนั้น จากกการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล กรรมการหมู่บ้าน 4 พบว่า

- 1) ประชาชนต้องมีการคัดแยกขยะ แล้วนำมาขายที่ธนาคารขยะรีไซเคิล ตัวอย่างเช่น ขยะอินทรีย์ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ ฯ

ขยะรีไซเคิล คือขยะของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระจก เครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อลูมิเนียม ยางรถยนต์ กล่อง เครื่องดื่มแบบยูเอชที เป็นต้น

ขยะอันตราย คือ ขยะที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรืออาจทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคล สัตว์ พืช เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระจกสเปร์ยบรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

2) คณะทำงานจะนำขยะที่ประชาชนนำมาขายซึ่งน้ำหนัก และบันทึกยอดลงสมุดบัญชี ใส่รายละเอียดเป็นจำนวนของ และราคา ทั้งนี้ประชาชนสามารถขายและรับเป็นเงินสดได้เช่นกัน และจะไปรับเงินปันผลในตอนสิ้นปี

3) คณะทำงานนำขยะที่รับซื้อจากประชาชนในชุมชนมาแยกประเภท เพื่อที่จะขายต่อให้กับผู้รับซื้อขยะรีไซเคิล ซึ่งผู้ซื้อของเราก็อยู่ในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการหลังปิดธนาคาร มีดังนี้

1. หลังปิดทำการธนาคาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายสมาชิกนำใบสมัครสมาชิกใหม่มาลงบันทึก ในทะเบียนคุมสมาชิก
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงินเก็บใบฝาก-ถอนของสมาชิกแต่ละราย เก็บเข้าแฟ้มเป็นหลักฐาน เพื่อป้องกันการเกิดกรณีการฝาก-ถอนไม่สอดคล้องกับสมุดคู่ฝาก
3. สรุปรายการฝาก-ถอนของสมาชิกแต่ละวันลงในแบบฟอร์มสรุปรายการฝาก
4. หลังจากเจ้าหน้าที่ธนาคารสรุปในทะเบียนคุมสมาชิก สรุปรายการฝาก-ถอน บันทึก การขายวัสดุรีไซเคิลและสรุปบัญชีรายรับ-จ่าย แล้ว ทำให้ทราบผลการดำเนินงานของธนาคาร กำไร-ขาดทุน และสรุปผลการดำเนินงานแต่ละเดือนรายงานแก่ที่ประชุมหมู่บ้านรับผิดชอบหรือประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล

ผู้จัดการธนาคารขยะจะติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จากรายงานสรุปผลประกอบการของธนาคารประจำวันและประจำเดือน โดยทำให้ทราบสถานะของธนาคารและ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ยังทราบถึงความสำเร็จในการคัดแยกขยะที่ เกิดขึ้นจากอาคารและตามจุดต่างๆ ที่วางถัง และหากเกิดปัญหา ก็จะสามารถแก้ปัญหาในจุดนั้นได้ทัน่วงที

7. การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2) การศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยและมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจศึกษา ดังต่อไปนี้

การศึกษาสถานการณ์และสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น เป็นเพศชาย มีจำนวนมากกว่าเพศหญิง ด้วย มีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 เพศหญิงจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 ด้านอายุนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18-5 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ อายุ 26-35 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีมากถึง 92 คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 ตามลำดับ อาชีพนั้นส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนหรือลูกจ้าง 180 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ที่มากกว่า 10,001 บาท จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 74.7 รองลงมาคือ 5,000-10,000 บาท ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ที่มากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวนมากถึง 180 คิดเป็นร้อยละ 74.7

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะในชุมชน โดยแบ่งเป็นด้านความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมพบว่า ชุมชนมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.07 และด้านการทำงานของพนักงานเทศบาล มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.07 มากที่สุด รองลงมาปัญหาทางด้านความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.92 และปัญหาด้านความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 2.99 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาของ นฤมล สุตะวิริยะวัฒน์ (2551) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมและกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

และเพื่อศึกษาแนวทางและความคิดเห็นของ ประชาชน ในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบผลการศึกษาว่า วิธีการปฏิบัติการจัดการขยะมูล ฝอย จากข้อมูลของกลุ่มอย่างส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมูลฝอย ด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์ ชนิดบรรจุเติม (Refill) ร้อยละ 64.0 และ มีการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าไปจ่ายของ (Reuse) ร้อยละ 53.3 พฤติกรรมการคัดแยกประเภทขยะมูล ฝอยมีการคัดแยกก่อนทิ้ง ร้อยละ 80 นอกจากนี้ยังเห็นว่า การ คัดแยกมีประโยชน์ ถึงร้อยละ 90.0 ส่วนพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า กลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่จะคัดแยกไว้เพื่อขายให้ ร้านรับซื้อของเก่า ส่วนด้านการจัดการขยะโดยใช้บริการ ของเทศบาลนั้น พบว่ามีการบริการของรถ จัดเก็บขยะของเทศบาลมาจัดเก็บและรวบรวมขนส่งนำไป กำจัดบริเวณที่ทิ้งขยะของเทศบาลด้วยวิธีฝังกลบ ซึ่งเป็นแบบไม่ถูกหลักสุขาภิบาล สำหรับ ข้อเสนอแนะนั้นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่า ควรมีการดำเนินการโดยวิธีทำโรงงานกำจัดขยะ แบบครบวงจร

การศึกษาดังกล่าวได้แตกต่างไปจากการ การศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและการ บริหารจัดการขยะของคนในชุมชน ชุมชนพระยาประสิทธิ์เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ของ วิจิตรา ศรี สอน และคณะ (2558) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดการมูลฝอยชุมชน ชุมชนพระยาประสิทธิ์เขตดุสิต กรุงเทพมหานครและแนวทางพัฒนาการ บริหารจัดการมูลฝอยชุมชน โดยทำแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชน และสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยใช้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วม จัดการมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ มูลฝอยได้แก่สถานภาพในครัวเรือน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และแนวทางการบริหาร จัดการขยะของคนในชุมชนชุมชน การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจร เริ่มตั้งแต่ระบบการ เก็บรวบรวม การคัดแยกการนำ กลับไปใช้ประโยชน์และรูปแบบศูนย์การจัดขยะมูลฝอย ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ควรพิจารณารูปแบบของการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร เพื่อ ดำเนินการจัดการในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิด ค้นจาก แหล่งกำเนิดต่างๆ และการคาดการณ์ในอนาคต โดยข้อมูลเหล่านี้นำไปใช้ในการวางแผนและ ออกแบบ ระบบการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถรองรับ โดยคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสม รวมทั้งการคัดเลือก พื้นที่รูปแบบของการบริหารจัดการและมาตรการลดปริมาณขยะมูลฝอย โดยจัด

ให้มีการรณรงค์และนำระบบการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ พร้อมทั้งพิจารณาค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านต่างๆ อย่างครบถ้วนตลอดการดำเนิน

การศึกษาแนวทางการจัดการขยะชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านป่าซางวิวัฒน์ มีแนวทางในการจัดการขยะโดยต้องการที่จะดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ โดยเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการดำเนินการประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 แต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ธนาคารขยะรีไซเคิล ประกอบไปด้วย

- 1) ผู้จัดการโครงการ มีหน้าที่กำกับดูแลงานภายในธนาคารให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- 2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงิน มีหน้าที่ให้บริการในด้านการฝาก-ถอนเงิน ระบบบัญชีและสรุปผลประกอบการของธนาคารประจำวัน เดือนและไตรมาส
- 3) เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการขยะรับซื้อขยะและสมาชิก มีหน้าที่รับสมาชิกใหม่ รับแจ้ง การรับซื้อขยะจากหน่วยงาน ประสานงานกับร้านรับซื้อขยะที่ทำสัญญากับหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ ดูแลเจ้าหน้าที่ขนถ่ายและรับซื้อขยะ
- 4) เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลและรับซื้อขยะ มีหน้าที่รับซื้อขยะทุกวันทำการของ ธนาคาร บันทึกข้อมูลการนำฝากของสมาชิกและเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการฝากขยะของสมาชิก เพื่อสรุปผลประกอบการให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงิน
- 5) เจ้าหน้าที่ขนถ่ายขยะและรับซื้อขยะ มีหน้าที่ขนถ่ายขยะส่วนกลางไปยังโรงพักขยะ เพื่อให้บริษัทเอกชนคัดแยกขยะ รับซื้อขยะจากหน่วยงานที่แจ้งความประสงค์ขายขยะรีไซเคิล พร้อมทั้งตรวจสอบลักษณะขยะที่หน่วยงานนำมาฝากขาย ชั่งและจดน้ำหนักเพื่อให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลทำใบนำฝากต่อไป โดยตำแหน่งทั้งหมดนี้จะต้องถูกคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมการเปิดธนาคาร

จากการศึกษาพบว่าจะต้องมีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) สถานที่ตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลของหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์ นั้น คือ ศาลาประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของประชาชนในเขตหมู่บ้าน

2) วันเปิดให้รับซื้อนั้นควรจะมีการเปิดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง คือทุกวันอังคาร เวลา 17.00–20.00 น. และทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.00–12.00 น.

3) การคัดเลือกร้านรับซื้อขยะรีไซเคิลจะคัดเลือกรายที่เสนอราคาสูงที่สุดและต้องมี การเปรียบเทียบราคากันอย่างน้อย 3 ราย ประมูลทุก 1 เดือน และทำประกันราคาไว้ 1 เดือน เนื่องจาก ราคาจากร้านรับซื้อของเก่าอาจมีการเปลี่ยนแปลง

4) กำหนดให้มีการประกาศราคาหัก 10% ของแต่ละรายการที่ธนาคารขยะ เช่น กระจบอง น้ำอัดลม กิโลกรัมละ 40 บาท เมื่อหัก 10% แล้วต้องรับซื้อจากสมาชิก กิโลกรัมละ 36 บาท เป็นต้น

5) ติดประกาศราคารับซื้อขยะรีไซเคิลก่อนธนาคารเปิดทำการอย่างน้อย 3 วันก่อนสิ้นเดือน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้รับทราบก่อนนำขยะรีไซเคิลมาฝาก

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมการเปิดธนาคาร

ผลการศึกษาพบว่า เริ่มแรกจะต้องรับสมัครสมาชิกของธนาคาร โดยผู้ที่สนใจกรอก รายละเอียดลงในใบสมัคร จากนั้นเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อทำการบันทึกเลขที่ของสมาชิกใหม่ และ จัดทำสมุดคู่มือ โดยมีค่าธรรมเนียมในการเปิดบัญชี 10 บาท เพื่อเป็นค่าบำรุงรักษาสถานที่ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการในวันเปิดธนาคาร

การดำเนินการของธนาคารขยะชุมชนนั้น จากกการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล กรรมการ หมู่บ้าน 4 พบว่า

1) ประชาชนต้องมีการคัดแยกขยะ แล้วนำมาขายที่ธนาคารขยะรีไซเคิล ตัวอย่างเช่น ขยะอินทรีย์ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ ฯ

ขยะรีไซเคิล คือขยะของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ กระจบองเครื่องดื่ม เศษพลาสติก เศษโลหะ อลูมิเนียม ยางรถยนต์ กล่อง เครื่องดื่มแบบยูเอชที เป็นต้น

ขยะอันตราย คือ ขยะที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรืออาจทำให้เกิดอันตราย ต่อบุคคล สัตว์ พืช เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะที่ใช้ บรรจุสารกำจัดแมลงหรือวัชพืช กระจบองสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

2) คณะทำงานจะนำขยะที่ประชาชนนำมาขายชั่งน้ำหนัก และบันทึกยอดลงสมุดบัญชี ใส่รายละเอียดเป็นจำนวนของ และราคา ทั้งนี้ประชาชนสามารถขายและรับเป็นเงินสดได้เช่นกัน และจะไปรับเงินปันผลในตอนสิ้นปี

3) คณะทำงานนำขยะที่รับซื้อจากประชาชนในชุมชนมาแยกประเภทเพื่อที่จะขายต่อให้กับผู้รับซื้อขยะรีไซเคิล ซึ่งผู้ซื้อของเขาก็อยู่ในหมู่บ้านป่าซางวิวัฒน์

ซึ่งการการกำจัดขยะมูลฝอย สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์, (2543 , น.8) โดยการนำขยะมูลฝอย กลับมาใช้ใหม่ ในหลักการ 3Rs คือ ที่กล่าวถึง

1. Reduce ใช้น้อยหรือลดการใช้ โดยใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก ในการใส่ของ ใช้ถุงพลาสติกขนาดใหญ่ใบเดียวแทนการใช้ถุงพลาสติกใบเล็กหลายใบ ใช้แก้วน้ำเซรามิกแทนแก้วพลาสติกหรือแก้วกระดาษ ตามที่ภานุ พิทักษ์เผ่า, (2549) ได้กล่าวว่า หลีกเลี้ยงสิ่งของที่ย่อยสลายยาก หรือ ใช้น้อยลง ได้แก่ พลาสติกและโฟม ซึ่งหมายถึงการลดปริมาณขยะด้วยการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดขยะน้อยที่สุด

2. Reuse ใช้ซ้ำ การใช้ซ้ำเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอย่างรู้คุณค่า โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานไปแล้ว แต่ยังสามารถใช้งานได้นำกลับมาใช้อีก เช่น การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ (Rechargable Battery) การใช้กระดาษชำระทั้ง 2 หน้า และใช้กระดาษหน้าที่ 3 ได้อีก เช่น นำมาพับเป็น รูปทรงต่างๆ ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน พับเป็นถุงใส่สินค้าที่เป็นของใช้ชนิดหนึ่ง และทำเป็นกระดาษพิมพ์ อักษรเบรลล์ (Braille Code) สำหรับผู้พิการทางสายตา เป็นต้น การนำขวดแก้วเก่ามาทำความสะอาดกลับมา ใช้บรรจุภัณฑ์ใหม่ในระบบโรงงาน การนำขวดแก้วมาทำเป็นแจกันใส่ดอกไม้ นำขวดโหลแก้วมาใส่กาแฟ หรือน้ำตาลทราย ฯลฯ ถุงพลาสติกใช้แล้วนำมาใส่ขยะ นำขวดน้ำพลาสติกมาทำที่รดน้ำต้นไม้แบบน้ำหยด นำยางรถยนต์ใช้แล้วมาทำเป็นเครื่องเล่นเด็กและหรือนำมาทำเป็นถังขยะมูลฝอยแห้ง ตามที่ภานุ พิทักษ์เผ่า, (2549) ได้กล่าวว่า การใช้ซ้ำ เพื่อให้มีการใช้วัสดุต่างๆ อย่างคุ้มค่าก่อนทิ้ง เช่น การใช้กระดาษชำระทั้ง 2 หน้า การนำกล่อง พลาสติกมาบรรจุของต่างๆ และการซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดแทนการทิ้งแล้วไปหาซื้อของใหม่มาใช้ ซึ่งสุณีย์ มัลลิกะมาลย์, (2543, น.8) หมายถึง การนำผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ โดยคนเดิมหรือผู้อื่น

3. Recycle แปรรูปใช้ใหม่ สำหรับบรรจุภัณฑ์บางประเภทอาจจะใช้ซ้ำไม่ได้ จะมีการนำไปขาย ให้กับชาล้งหรือร้านรับซื้อของเก่า ส่งไปขายต่อให้กับโรงงานสำหรับแปรรูป เพื่อนำไปผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์ต่างๆ เช่น การนำขวดพลาสติก PET มาหลอมเป็นเม็ดพลาสติก หรือตีเป็นเส้นใยสำหรับ

นำมาทอเสื่อแทนฝ้าย นำเศษกระดาษมาแปรรูปเป็น เยื่อกระดาษ เพื่อผลิตกระดาษใหม่ในรูปแบบ กระดาษสาไร้ไซเคิลนำมาใช้เป็น กระดาษห่อของขวัญ ตกแต่งเป็นกระดาษวาดภาพและแผ่นที่สี รองเท้าและใช้สอยในบ้านเรือน ฯลฯ นำเศษแก้ว มาหลอมแล้วขึ้นรูปขวดแก้วใหม่ นำเศษอะลูมิเนียม มาหลอมเป็นผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม รวมทั้งกระป๋อง อะลูมิเนียม และการนำเศษไม้ เศษเหล็กมา คัดแปลงทำเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งสิงห์ อินทร์ชูโต (อ้างถึงใน วุฒิมวงศ์ ไช้ทอง, 2548) การกำจัดขยะทั่วไป และขยะอันตราย ต้องมีการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะและการนำขยะ กลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งสุนีย์ มัลลิกะมาลย์, (2543, น.8) หมายถึง การแปลงผลิตภัณฑ์ที่ทิ้งแล้วเป็น ผลิตภัณฑ์ ใหม่ และเพิ่มอีก 2 Rs คือ Reject หมายถึง การปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ยากต่อการกำจัด และ Response หมายถึง ผู้ทิ้งขยะตอบรับที่จะมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะ การ จัดการขยะมูลฝอยด้วยวิธีการลดปริมาณขยะ โดยการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง และนำ ขยะบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (ภาณี คุสุวรรณย์, 2546, น.130-131) ได้กล่าวถึงวิธีการลด และใช้ประโยชน์ โดยใช้วิธี 5R ได้แก่ การใช้อย่างประหยัด (Reduce) การนำไปแปรรูปเพื่อนำกลับมา ใช้ใหม่ (Recycle) การซ่อมแซมวัสดุที่ชำรุด (Repair) การหลีกเลี่ยงวัตถุที่มีพิษ (Reject) และการนำ กลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) ส่วนระบบกำจัดขยะมูลฝอยมีหลายวิธี ได้แก่ การฝังกลบ (landfill) การเผา ทำลายด้วยความร้อน แยกประเภทอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ใบไม้ นำไปหมักทำปุ๋ย (วินัย วีระ วัฒนานนท์, 2545, น.104) การหมักทำปุ๋ย เป็นเทคโนโลยีหลักในการกำจัดขยะชุมชน และมีผล พloyได้ คือ ได้พลังงานกลับมาในรูปของ ความร้อนหรือก๊าซชีวภาพ (วิชา ชาติพิพัฒน์, 2550, บทคัดย่อ)

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการหลังปิดธนาคาร มีดังนี้

1. หลังปิดทำการธนาคาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายสมาชิกนำใบสมัครสมาชิกใหม่มาลงบันทึก ใน ทะเบียนคุมสมาชิก
2. เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีและการเงินเก็บใบฝาก-ถอนของสมาชิกแต่ละรายเก็บเข้าแฟ้ม เป็น หลักฐาน เพื่อป้องกันการเกิดกรณีการฝาก-ถอนไม่สอดคล้องกับสมุดคู่มือฝาก
3. สรุปการนำฝาก -ถอนของสมาชิกแต่ละวันลงในแบบฟอร์มสรุปการนำฝาก
4. หลังจากเจ้าหน้าที่ธนาคารสรุปในทะเบียนคุมสมาชิก สรุปการฝาก-ถอน บันทึกการขาย วัสดุไร้ไซเคิลและสรุปบัญชีรายรับ-จ่าย แล้ว ทำให้ทราบผลการดำเนินงานของธนาคาร กำไร-ขาดทุน

และสรุปผลการดำเนินงานแต่ละเดือนรายงานแก่ที่ประชุมหมู่บ้านรับผิดชอบหรือประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล

ผู้จัดการธนาคารขยะจะติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จากรายงานสรุปผลประกอบการของธนาคารประจำวันและประจำเดือน โดยทำให้ทราบสถานะของธนาคารและ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ยังทราบถึงความสำเร็จในการคัดแยกขยะที่ เกิดขึ้นจากอาคารและตามจุดต่างๆ ที่วางถัง และหากเกิดปัญหา ก็จะสามารถแก้ปัญหาในจุดนั้นได้ทันท่วงที

ได้ผลการศึกษาที่แตกต่างไปจากการศึกษาของ สมบัติ ชมภูน้อย (2550 : บทคัดย่อ) ที่ ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจี่วงาม จังหวัดอุดรธานี ที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยพบว่า 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มของสถานการณ์ขยะมูลฝอยในอนาคต 3) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนและองค์การบริหารส่วนตำบล 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) เพื่อเสนอแนะแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สถานการณ์เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในปัจจุบันของประชาชนในเขตตำบลจี่วงาม มีขยะที่เหลือทิ้งจากครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทเศษถุงพลาสติก เศษพลาสติก ก่อ้งโฟม คัดร้อยละ 93 รองลงมาสองอันดับแรก คือ เศษอาหาร/ผัก/ผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 79.3 และเศษกระดาษ จำพวกหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 71.5 ประชาชนมีวิธีการในการกำจัดขยะ โดยนำไปทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คิดเป็นร้อยละ 87.3 รองลงมาตามลำดับ คือ การเผาขยะมูลฝอยด้วยตนเอง ในพื้นที่บริเวณบ้าน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ด้านปัญหาการกำจัดขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลจี่วงาม พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการพึ่งพาเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล มาจัดการหรือเก็บขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 91.5 ปัญหาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยพบว่า ช้าเกินไปทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้าง คิดเป็นร้อยละ 41.0 และมีจำนวนถังขยะที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ด้านแนวโน้มของสถานการณ์ขยะมูลฝอยในอนาคต พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยมีปริมาณขยะมูลฝอย มากที่สุด คือ เดือน กุมภาพันธ์ 2550 คือ ปริมาณขยะเฉลี่ย 2,710.71 กิโลกรัมต่อวัน รองลงมาได้แก่เดือน มีนาคม 2550 มีปริมาณขยะเฉลี่ย 2,604.00 กิโลกรัมต่อวัน และเดือนเมษายน 2550 มีปริมาณขยะเฉลี่ย 2,525.67 กิโลกรัมต่อวัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการสร้างคู่มือในการคัดแยกขยะในชุมชน รวมทั้งประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะให้กับชุมชนในหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสาย สื่อวิทยุ แผ่นพับ เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างทั่วถึง
2. ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้กับชุมชนในการคัดแยกขยะภายในชุมชน เช่น การมอบรางวัล การมอบใบประกาศเกียรติคุณ
3. ควรมีการจัดระเบียบภายในชุมชนให้เป็นหมวดหมู่ จัดทัศนียภาพภายในชุมชนให้น่าอยู่ เพื่อให้เกิดความสะอาดสบายในการสัญจร

8.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดการขยะ โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะในชุมชน
2. ควรมีการศึกษาถึงการรีไซเคิลขยะเพื่อที่จะทำให้เกิดการสร้างรายได้ในชุมชนเอง

9. บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2548). การจัดการขยะชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2558). รายงานสถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2558 รอบ 6 เดือน (มกราคม-มิถุนายน). กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- จริยาวัตร คมพยัคฆ์ และคณะ. (2545). การดำเนินงานอนามัยในชุมชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เชิดพงษ์ มงคงสินธุ์. (2544). การจัดการมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เทศบาลตำบลนางแล. รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2559. เชียงราย: สำนักงานเทศบาลตำบลนางแล
- ธวัชชัย เจริญยิ่ง. (2550). การจัดการมูลฝอยชุมชนที่เหมาะสมโดยเน้นการส่งเสริมและพัฒนาธนาคารขยะในเขตเทศบาลหนองโก. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประกาย จีโรจน์กุล และคณะ. (2546). การประเมินสภาวะสุขภาพชุมชน. นนทบุรี: ยูทรินทร์การพิมพ์.

ประสาน ตั้งสิกบุตร. (2542). การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตศึกษาสถานมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นฤมล สุตะวิริยะวัฒน์. (2551). การศึกษาพฤติกรรมและกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านแหลง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาสกร ฉายจิต. (2550). การพัฒนาศักยภาพการจัดการมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงวิชัย อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ยุพิน ระพีพันธุ์. (2544). ความรู้ ทักษะ และการจัดการที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการชุมชนในการจำแนกประเภทมูลฝอยที่ใช้ในชีวิตประจำวันก่อนทิ้ง ในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม อำเภอพนสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมบัติ ชมพูน้อย. (2550). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจี่งาม จังหวัดอุดรดิษฐ์.

อารีย์วรรณ อ่วมตานี. (2558). การเสริมสร้างพลังอำนาจในระบบบริการพยาบาล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Hawks, J. H. (1991). Empowerment in nursing education: Concept analysis and application to philosophy, learning and instruction. Journal of Advanced Nursing, 17 (5): 609-617.

Kanter, R. M.. (1993). Men and women of the corporation. New York: Basic Books.

Porter-O'Grady, (1986). Creative nursing administration: participative management into the 21st century. Rockville,Md.: Aspen Systems

